

**درآمدی بر روش نگارش
پژوهش‌ها (مقالات) علمی**

تألیف:

حبیب‌الله عباس تبار فیروزجاه
(آموزش و پرورش بابل)

سرشناسه : عباس تبار فیروزجاه، حبیب‌الله، ۱۳۵۰ -
 عنوان و نام پدیدآور : درآمدی بر روش نگارش پژوهش‌ها (مقالات)
 علمی / مولف حبیب‌الله عباس تبار فیروزجاه .
 مشخصات نشر : ساری : مرکز انتشارات توسعه علوم، ۱۳۹۲.
 مشخصات ظاهری : ۵۰ ص؛ ۱۲×۱۷ س.م.
 شابک : ۹۷۸-۹۶۴-۶۸۴۲-۶۱-۸ ریال ۲۰۰۰۰
 وضعیت فهرست نویسی : فیپا
 یادداشت : کتابنامه .
 یادداشت : نمایه .
 موضوع : فن نگارش -- آثار علمی و فنی
 موضوع : مقاله نویسی
 موضوع : گزارش نویسی
 رده بندی کنگره : ۱۳۹۲: ۲۳۶۹ / LB
 رده بندی دیویی : ۸۰۸/۰۶۶۶
 شماره کتابشناسی ملی : ۳۲۴۸۷۴۷

ساری - خیابان ۱۸ دی - مقابل بانک ملی - (تلفکس : ۲۲۲۰۰۵۷)

نام کتاب : درآمدی بر روش نگارش پژوهش‌ها (مقالات) علمی

نویسنده : حبیب‌الله عباس تبار فیروزجاه

چاپ : بیکران - شمارگان : ۱۰۰۰ جلد

طراحی و مدیریت چاپ : مرکز انتشارات توسعه علوم

کدبین المللی کتاب : ۹۷۸-۹۶۴-۶۸۴۲-۶۱-۸ - نوبت چاپ : اول ۱۳۹۲

قیمت : ۲۲۰۰۰ ریال

فروش : در فروشگاه های معتبر سراسر کشور - ۰۹۱۱۳۵۱۱۶۶۵ ساداتی

آدرس اینترنتی: www.copdsiran.org

حق چاپ برای مرکز انتشارات توسعه علوم محفوظ است.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۵
الف) بعضی مباحث مقدماتی پژوهش	۹
انواع مقالات علمی	۱۶
انواع تحقیقات علمی	۱۷
ب) ساختار نگارشی پژوهش (مقالات) علمی	۲۰
روشهای مستندسازی و منابع	۲۵
الف) الگوی ترکیبی پاورقی + کتابشناسی پایانی	۲۵
ب) الگوی پایانی (مسلسل) پایان با شماره تک مسلسل -	
در بین متن	۳۳
پ) الگوی بین متن + کتابشناسی پایان	۳۴
روش استفاده از آثار دیگران	۳۵
روش پاراگراف (بند) نویسی علمی	۳۶
نکاتی در مورد جمله، فصل بندی و ساختار و یک نگارش ..	۳۹
علائم ویرایشی در نگارش پژوهش	۴۱
نتیجه گیری	۴۵
منابع	۴۶

آموزش و پرورش در دنیای دانایی محور پسامدرن، فقط منوط به تدریس کتب درسی توسط معلم نبوده، بلکه معلم خوب آن معلمی است که روش پژوهش دقیق علمی را به پژوهندگان یاد دهد. امروزه مقالات علمی رایج ترین و کاربردی ترین پژوهشها را تشکیل می دهند؛ زیرا بخاطر خلاصه بودن، پیاده کردن آن برای کاربران آسانتر و فرصت ساز است. از طرفی نسبت به پژوهشهای دیگر (مثل کتاب و پایان نامه) هزینه کمتری دارد و به آسانی می تواند در اختیار جویندگان قرار گیرد. مقالات پژوهشی، مهمترین جنبه نوآوری و خلاقیت علمی در دنیای پر از شتاب و تناقض امروز می باشند. معرفت پژوهشی موتور محرکه توسعه است. متأسفانه این موتور محرکه در ایران امروز چنان که باید و شاید رضایت بخش نبوده، گرفتار سلاقی من درآوردی تاجر مآبان بدون محتوای علمی شده است.

امروزه اغلب دانش آموزان و دانشجویان و گاهی حتی مدرس دانشگاه به جای یادگیری و پردازش روش پژوهش علمی، دزدی یا کپی برداری آثار علمی دیگران را بکار می گیرند و به اصطلاح حاصل زحمات دیگران را می برند و می چسبانند! این امر در آغاز دوره نوجوانی و جوانی بدآموزی بسیار خطرناکی است. این نقیصه اگر جلوگیری نشود بحران غیرقابل جبران برای جامعه پدید می آورد. گاهی رسوایی به

جایی می‌رسد که متقلبان حتی زحمت ویرایش مقالات کپی شده را به خود نداده، آن را برای چاپ می‌فرستند! برای رفع این بحران وظیفه ما معلمان علوم اجتماعی بیش از مربیان دیگر است؛ زیرا از یک جهت بیشتر کتاب‌های روش تحقیق را استادان علوم اجتماعی می‌نویسند، از طرفی دیگر دانشجویان این رشته بیشتر از دیگر رشته‌ها روش پژوهش می‌خوانند. بنابراین ما معلمان علوم اجتماعی بیش از دیگر آموزش‌دهندگان می‌توانیم مقاله نویسی (پژوهش) به روش علمی را به دانش پژوهان آموزش دهیم. اگر با آموزش صحیح جلوی کژراهه کپی برداری (دزدی علمی) در مجامع علمی گرفته شود، از یک طرف هویت علمی جامعه از چالش جدی پیش‌رو در امان می‌ماند، از طرف دیگر شاگردان ما قدردان زحمات نوآوران می‌مانند، و به مفت خوری‌های بادآورده دل خوش نخواهند نمود.

بدین منظور، نگارنده این سطور لازم دید با حداقل بضاعت علمی روش صحیح نگارش و تدوین مقالات را به دانش پژوهان این عرصه یادآوری نماید. لازم است یادآوری شود که تدوین مقاله علمی اولاً سبب ارتقای منزلت اجتماعی و اشتهار علمی خود نویسنده در جامعه می‌شود، در ثانی آن سبب رشد و بالندگی جامعه در فرایند آموزش سیاسی-اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی می‌شود. به هر حال رمز و راز زیستن و پیشرفت در دنیای پر از تناقض امروز منوط به نوآوری و شکوفایی علمی احاد افراد مؤثر هر جامعه است. اساسی‌ترین فایده پژوهش علمی به صورت مقاله نویسی آن است که پژوهندگان را وادار می‌کند بطور

سیستماتیک تفکر را از حالت پراکندگی خارج، و آن را قاعده‌مند سازند. قاعده‌مند شدن تفکر بدون اغراق می‌تواند زیربنای (مقدمه) توسعه یافتگی در هر کشور باشد؛ زیرا خلاقیت و نوآوری علمی و عملی نه در آشفتگی فکری، بلکه در قاعده‌مندی اندیشه بروز می‌کند.

در روش نگارش مقالات علمی تفاوت‌هایی مشاهده می‌شود که در لابلای این نوشتار بدان اشاره می‌شود. باید بدانیم این تفاوت‌ها ظاهری (سلیقه‌ای) بوده و چندان تأثیری در ماهیت علمی پژوهش ندارد. مثل روش مستندسازی که بعضی در متن مقالات ارجاع می‌دهند و بعضی در زیر صفحه، وعده‌ای دیگر با ذکر علائمی آن را در پایان مقالات می‌آورند، یا نوع خطوط و تعداد کلید واژه‌ها که از طرف برگزارکنندگان همایش و سردبیران مجلات سفارش داده می‌شود. خلاصه نگارنده در این مقدمه با تعمق در آثار اساتید روش تحقیق و پژوهشگران برجسته، تلاش کرده تا ساده‌ترین روش نگارش تحقیقات علمی را نشان دهد. اگر چنین نیست اهل دانش و روش، کاستی‌ها را با نگارش و اشارت یادآوری کنند که بشارت رفع نقایص نوشته‌ی کوتاه ما و توشه‌ی رهروان دانش و آگاهی شود.

این نوشتار به نظر می‌رسد برای پژوهشگران علمی از مبتدی تا عالی مفید باشد. صرفاً اصرار نیست که این روشها دقیقاً (موبه مو) توسط محققان بکار گرفته شوند، بلکه تلاش شود تا با استفاده معقول از این روشها اولاً تفکر و اندیشه روشمند شود، درثانی در این روشها به تناسب دستورالعمل-های پیشنهادی از سوی نشریات و مجامع علمی نوآوری

دقیق تر و روشمندتر شود (قاعدتمندسازی نوشتار). ناگفته
نماند نوشتار حاضر ابتدا در نشریه تخصصی شماره ۲ کاوش
در سال ۸۷ به چاپ رسید که مورد استقبال اهل علم و
بینش قرار گرفت. با کمی اضافات در سال ۸۹ در قالب
کتابچه‌ای (بروشور مانند) حدود ۱۰۰۰ نسخه در اختیار
دانش‌آموزان، دانش پژوهان دانشگاهها، معلمان و اهل علم
قرار گرفت. در حال حاضر (سال ۹۲) با کمی اضافات در
مقدمات پژوهش آن را در دو قسمت تحت عنوان:
الف) مباحث مقدماتی پژوهش ب) ساختارنگارشی پژوهش
در اختیار اهل اندیشه قرار می‌دهم. یادآوری می‌شود که
ساختار اصلی این نوشتار بیشتر روش نگارش پژوهش‌ها، نه
روش پژوهش می‌باشد که نقص‌ها را اهل اندیشه به
بزرگواری ببخشند. تنها توصیه من به اهل اندیشه این است
که نوشته خود را منتشر کنید که اگر چنین نشود نابود
می‌شود (۹۲/۵/۳۱).